

**Hannah Arendt, *Los orígenes del totalitarismo*. Madrid: Alianza Editorial, 2006.
(Traducció TNC)**

En el cim de la seva evolució durant el segle XIX, l'Estat-nació va atorgar als seus habitants jueus la igualtat de drets. Profundes, antigues i fatals contradiccions s'ocultaven rere l'abstracta i palpable inconseqüència que els jueus rebessin la seva ciutadania de governs que, al llarg dels segles, havien fet de la nacionalitat un prerrequisit de la ciutadania i de l'homogeneïtat de la població la característica més destacada del cos polític.

La sèrie d'edictes d'emancipació que d'una manera lenta i dubitativa van seguir l'edicte francès de 1792 va ser precedida i acompanyada per una actitud equívoca de l'Estat-nació respecte als seus habitants jueus. La ruptura de l'ordre feudal havia deixat pas al nou concepte revolucionari de la igualtat, segons el qual ja no era tolerable «una nació dins de la nació». Les restriccions i els privilegis dels jueus van haver de ser abolits amb tota la resta de drets i llibertats especials. Aquest desenvolupament de la igualtat va dependre, tanmateix, en bona mesura, del desenvolupament d'una maquinària estatal independent que, o bé en un despotisme il·lustrat, o bé en un govern constitucional sobre totes les classes i partits, podia, en el seu esplèndid aïllament, funcionar, dominar i representar els interessos de la nació en conjunt. Per això va sorgir des de finals del segle XVII una necessitat de crèdit estatal sense precedents i una nova expansió de l'esfera d'interessos econòmics i empresarials de l'Estat. Tot i així, cap grup de les poblacions europees es trobava en situació de concedir crèdits a l'Estat o dur a tenir un paper actiu en el seu desenvolupament empresarial. Era natural que els jueus, amb la seva antiga experiència de prestamistes i les seves relacions amb la noblesa europea —a la qual sovint devien una protecció local i de la qual solien ser administradors—, fossin convocats a aquesta tasca; a l'Estat, en benefici de la seva nova empresa, li interessava, naturalment, concedir als jueus certs privilegis i tractar-los com a grup separat. L'Estat no podia de cap manera veure'ls assimilats completament a la resta de la població, que negava crèdit a l'Estat, es mostrava poc inclinada a desenvolupar empreses de propietat estatal i s'emmotllava a la norma rutinària de l'empresa privada capitalista.

Per això l'emancipació dels jueus, concedida pel sistema de l'Estat nacional europeu durant el segle XIX, va tenir un doble origen i un significat sempre equívoc. D'una banda, era deguda a l'estructura política i legal d'un nou cos polític que únicament podia funcionar amb la condició d'igualtat política i legal. Els governs, per al seu propi bé, havien d'aplanar les desigualtats del vell ordre d'una manera tan completa i ràpida com fos possible. D'altra banda, constituïa el resultat evident de l'extensió gradual dels privilegis específics dels jueus, concedits originàriament només a uns individus i després, a través d'ells, a un petit grup de jueus acomodats; només quan aquest grup limitat ja no va poder atendre per si sol les exigències sempre creixents de l'empresa estatal, aquests privilegis van ser estesos finalment a tota la juderia d'Europa occidental i central.

Així, al mateix temps i en els mateixos països, l'emancipació va significar igualtat i privilegis, la destrucció de l'autonomia de l'antiga comunitat jueva i el manteniment conscient dels jueus com a grup separat dins de la societat, l'abolició de les restriccions especials i dels drets especials i l'extensió d'aquests drets a un grup creixent d'individus. La igualtat de condicions per a tots els components de la nació s'havia convertit en premissa del nou cos polític, i encara que aquesta igualtat havia arribat almenys fins al punt de privar les velles classes rectores dels seus privilegis de govern i a les velles classes oprimides del seu dret a ser protegides, el procés va coincidir amb el naixement de la societat de classes, que un cop més va separar els habitants, econòmicament i socialment, d'una manera tan eficient com l'antic règim. La igualtat de condició, tal com l'havien concebut els jacobins durant la Revolució francesa, només va arribar a ser realitat a Amèrica, mentre que al continent europeu va ser substituïda immediatament per una simple igualtat formal davant la llei. [...] El sistema de classes completament desenvolupat significava invariablement que l'estatus de l'individu es definia per la seva pertinença a la seva pròpia classe i les seves relacions amb una altra, i no per la seva posició a l'Estat o dins de la seva maquinària.

Les úniques excepcions a aquesta norma general eren els jueus. No constituïen una classe pròpia i no pertanyien a cap de les classes dels seus països. Com a grup, no eren obrers, gent de classe mitjana, terratinents ni camperols. La seva riquesa semblava convertir-los en membres de la classe mitjana, però no compartien el seu desenvolupament capitalista. [...] En altres paraules, el seu estatus es determinava pel fet de ser jueus, però no es definia a través de les seves relacions amb altres classes. La protecció especial que rebien de l'Estat (tant en l'antiga mena de privilegis formals com en la legislació especial d'emancipació que cap altre grup necessitava i que amb freqüència es va haver de reforçar contra l'hostilitat de la societat) i els seus serveis especials van evitar la seva immersió en el sistema de classes, així com la seva mateixa formació com a classe. Per això, allà on van ser admesos en la societat i van ingressar-hi es van convertir en un grup autoprotegit i ben definit dins d'una de les classes, l'aristocràcia o la burgesia. [...] En contrast amb tota la resta de grups, els jueus eren definits i la seva posició estava determinada pel cos polític. Però com que aquest cos polític no disposava d'una altra realitat social, es trobaven, socialment parlant, en el buit. La seva desigualtat social era completament diferent de la desigualtat del sistema de classes; era de nou el resultat de la seva relació amb l'Estat, de tal manera que a la societat el simple fet d'haver nascut jueu significava, o bé ser un superprivilegiat —que es trobava sota la protecció del govern—, o ser un subprivilegiat, sense certs drets i oportunitats dels quals els jueus havien estat privats per impedir la seva assimilació.